

HAROLD ROBINS

POLJUBAC ZA STRANCA

Preveo Srđan Krstić

Beograd, 2014.

*Mojoj supruzi
LIL
s kojom moram da podelim zasluge za ovu knjigu*

*Ne zovi nikoga varalicom, ali ne zaljubljuj se u stranca.
Ne pravi planove i nemoj da pratiš nijednu zvezdu.
Pokreni se sa ljudima; opasnost je u samoći.
Tad Bog ništa ne može da ti pošalje
I ništa Bog ne može da učini
Da bi poremetio tvoj mir, prijatelju moj.*

Iz pesme Stele Benson Nerodenom, objavljene u Tventiju.

ONO ŠTO JE BILO RANIJE

Gospođa Kocolina je probala supu. Bila je bogata i gusta, sa jakim ukusom paradajza i začinjena belim lukom baš kako treba. Cmoknula je usnama – supa je bila dobra. Onda se, uzdahnuvši, vratila do stola na kome je raviole punila secanom piletinom. Bio je to dug, vreo junski dan, ali je tada već vazduh počeo da postaje vlažan. Napolju je pao mrak, pa je morala da upali svetlo u kuhinji.

Te Amerikanke, mislila je dok je većim debeljuškastim prstima okretno oblikovala testo i u njega stavljala komadiće piletine, a čelo i gornja usna, na kojoj su se nazirale tamne dlačice, orosili su se graškama znoja. Planiraju trudnoću, samo da ne moraju da se porađaju tokom leta! Ko je ikada čuo za to? Ma u mom starom kraju, nasmešila se pri samoj pomisli na ono vreme kad je bila mlada, devojke su ih jednostavno rađale. Tamo se, bogami, nisu planirala deca. Ona je s punim pravom mogla da misli kako su Amerikanke neozbiljne. Bila je babica i posao joj je obično loše išao za vreme leta, a otkako joj je muž umro, morala je sama da hrani sedmoro dece, pa joj nije bilo svejedno.

Negde iz tame zazvonilo je zvono u kući. Ona se trgla, podigla glavu i nacherila je na jednu stranu, pokušavajući da pogodi ko bi to mogao da bude. Nijedna od njenih mušterija neće doći pre sledećeg meseca, pa je zaključila da je reč o nekom trgovačkom putniku. „Marija“, povikala je glasom koji je odjekivao tamnim hodnicima kuće, „pogledaj ko je na vratima.“ Glas joj je bio grub od dugogodišnjeg vikanja na decu i trgovce po ulicama od kojih je kupovala veći deo namirnica.

Nije bilo odgovora. Zvono je opet zazvonilo, ovoga puta odsečno, prodorno, nestrpljivo. Bezvoljno je obrisala ruke o kuhinjsku kecelju i pošla dugim, uskim hodnikom do ulaznih vrata. Kroz obojena prozorska okna razaznavala je nejasne obrise. Otvorila je vrata.

Pred njom je stajala neka devojka, a mali ručni kofer je ležao na stepenicama pokraj nje. Lice joj je bilo mršavo i izobličeno, ali oči su joj sijale toplim sjajem punim straha, baš kao što sijaju oči životinjama u mraku. Bilo je očigledno da je trudna, a prema iskusnom oku gospođe Kocoline, nalazila se u poslednjem mesecu trudnoće.

„Jeste li vi babica?“, upitala je devojka blagim, donekle uplašenim glasom.

Harold Robins

„Jesam, gospođo“, odgovorila je Kocolina. Umela je da prepozna damu čim je vidi. Ima nešto što ih izdvaja od ostalih žena, čak i onda kad proživljavaju teške trenutke.

„Žao mi je što vam dosađujem, ali odskoro sam u Njujorku...“, devojka je zastala na trenutak, dok joj je telom, kako je izgledalo, prolazio laki drhtaj. „Vreme mi je da se porodim“, rekla je jednostavno, „a ne znam kud bih mogla da odem.“

Kocolina je nakratko ćutala. Kada bi je primila, morala bi da izbaci Mariju iz njene sobe, a to joj baš ne bi bilo po volji. Marija nije volela da spava sa sestrama. A možda ta devojka nema para; možda čak nije ni u braku. Pogled joj je automatski skliznuo do devojčine ruke. Na prstu je imala mali zlatan prsten.

„Imam... imam nešto para“, osmelila se devojka, čitajući misli gospođe Kocoline, kojoj se na licu jasno videlo o čemu je razmišljala.

„Ali ja nemam sobu“, kazala je gospođa Kocolina.

„Mora da je imate“, navaljivala je devojka. „Nemam vremena da odem na neko drugo mesto. Na vašoj oglasnoj tabli piše *Babica*.“

Kocolina je popustila. Marija će morati da spava sa svojim sestrama, sviđalo joj se to ili ne.

„Uđite“, rekla je devojci i uzela kofer koji je stajao pored nje. Devojka je pošla za gospođom Kocolinom mračnim hodnikom i popela se uz stepenice do Marijine sobe. Unutra je gorelo svetlo, pa je pogledala napolje i videla red trospratnih zgrada od crvenkaste cigle i jednog dečaka kako dugom motkom tera golubove s obližnjeg krova.

„Skinite slobodno jaknu“, rekla je gospođa Kocolina, „i raskomotite se.“ Pomogla je devojci da se svuče i legne na krevet. „Kada ste počeli da osećate trudove?“, upita je.

„Pre jedan sat“, odgovorila je devojka. „Znala sam da ne mogu da odem nekud dalje. Morala sam da stanem.“

Kocolina ju je pažljivo pregledala. Devojka se osećala pomalo neprijatno. Nije zamišljala da će ovako roditi dete. Trebalo je da to bude u bolnici, uz Džordža, koji bi bio negde pored nje i koji je uvek na neki način bio tu, u pozadini, uveravajući je da će se na kraju sve dobro završiti; ili da bude kod kuće, gde prisustvo svih onih dragih osoba koje voli ženi uliva hrabrost. Ovde je bilo sve drugačije. Pomalo se bojala zbog toga.

Gospođa Kocolina se uspravila. Devojka je bila sitna i prilično slabe građe; namučice se. Izlaz iz materice bio joj je previše uzan da bi beba mogla da izađe bez teškoća. U svakom slučaju, imala je još šest ili sedam sati; možda će se proširiti više nego što bi se moglo očekivati. Uvek je zadivljujući prizor kada vidiš kako se pred tvojim očima devojka pretvara u ženu sposobnu da donese na svet

Poljubac za stranca

dete. Međutim, ovdje je sve ukazivalo na to da ništa neće ići lako. Kocolina je imala loš predosećaj, ali to nije pokazivala.

„Morate da sačekate malo“, rekla je, nasmešivši se devojci. „Ali ništa vi ne brinite, sve će biti u redu. Znam ja to; sedam puta sam se porađala.“

Devojka joj je uzvratila drhtavim, nesigurnim osmehom.

„Hvala vam, hvala vam mnogo.“

„A sada, pokušajte malo da odspavate“, rekla je Kocolina, uputivši se k vratima. „Doći ću ovamo gore kod vas za nekoliko sati da vidim kako vam je. Malo sna pre porođaja uvek dobro dođe.“ Izašla je i sišla niz stepenice. Tek kad je završila sa pripremom večere, setila se da nije upitala devojkicu kako se zove. „Nema veze, pitaću je kada opet odem gore“, pomislila je i vratila se kuhinju.

Devojka je sklopila oči i pokušala da zaspi, ali nije spavala. Misli su joj neprestano promicale glavom poput udaljenih krajolika koji se vide kroz prozor voza – jurile su ka njenoj kući i Džordžu. Bile su to dve važne pojedinosti na koje su se njene misli uvek vraćale: na kuću i na Džordža. *Pitam se da li sada uopšte misle na mene? A Džordž, kuda li je on otišao?* Trebalo je da se tog dana sastane s njim. Ali od tada je prošlo mnogo vremena.

Padala je kiša i ona je izašla iz stana da se nađe s njim na uglu nedaleko od restorana. Vetar je jako duvao i bilo joj je hladno; čekala je dva sata pre nego što se vratila kući. Ujutro je okrenula broj njegove kancelarije; odgovorili su joj da je otišao u uobičajeno vreme, ali da se još nije vratio. I onda je nestao. Od tada više nije čula za njega, nije ga više videla i to nikako nije mogla da shvati. To zapravo uopšte nije ličilo na njega. On nije bio takav čovek. Mora da mu se nešto strašno dogodilo.

Pogledala je kroz prozor pitajući se koliko je sati. Pao je mrak i povremeno bi čula grmljavinu izdaleka i videla bleskanje munja, ali kiša još nije počela da pada. Vazduh oko nje bio je težak i sparan. Čula je zveket sudova i prigušene glasove koji su dopirali iz kuhinje i osećala zagušljiv, primamljiv miris hrane koji je dopirao kroz delimično otvoren prozor, jer se kuhinja nalazila neposredno ispod njene sobe.

Kada su deca počela da pristizu na večeru, Kocolina im je šapatom naredila da budu tihi, jer se na gornjem spratu nalazio neko kome je bila potrebna tišina. Marija se pobunila zbog svoje sobe, ali se stišala kad joj je majka obećala da će joj kupiti nešto kada bude završila ovaj slučaj. Večerali su i Kocolina je s vremena na vreme gledala na sat koji se nalazio na frižideru. Bilo je osam sati. Skočila je na noge. Jedna devojka je ležala gore sama gotovo četiri sata i nisu nijednom čuli da je kriknula. *Devojka je hrabra*, pomislila je Kocolina setivši se pritom onih žena čije je porađanje bilo tri četvrtine dranja i stenjanja, a samo jedna četvrtina pravih trudova.

Naloživši devojkama da operu sudove, popela se u devojčinu sobu.

„Kako se osećate?“, upitala je devojkicu.

Harold Robins

„Dobro mi je“, odgovorila je, „tako bar mislim.“

„Koliko vam se često pojavljuju bolovi?“, upita Kocolina, nagnuvši se nad nju da je još jednom pregleda.

„Čini mi se na svakih pola sata“, odgovorila je devojka.

„To je dobro“, rekla je Kocolina pošto se uspravila. U stvari, nije bilo tako. Otvor materice se uopšte nije širio. Sišla je i naredila devojčkama da joj pripreme vruću vodu i čiste peškire.

Bilo je blizu ponoći kada se nad gradom nadvila jaka oluja. Oko ponoći je počelo da se pojavljuje i dete. Držeći se za peškir privezan oko noge kreveta, devojka je stisla zube i mirno ležala. Lice joj je bilo bledo i iskrivljeno od bola, a njene širom otvorene oči izgledale su kao dva crna bezdana iz kojih je izbijao strah.

Bilo je gotovo dva sata ujutro kada je gospođa Kocolina poslala svog najstarijeg sina po doktora Buonaventu, na ugao ulice u kojoj su stanovali. A na povratku, dodala je, ne bi bilo naodmet da svrati i u parohijski dom i dovede sveštenika.

Posmatrala je doktora kako seče devojku i iz njene utrobe vadi plavo, nemirno detence. Udarcem dlana potakla ga je da udahne vazduh, a ono se besnim plačem pobunilo zbog toga što napušta toplo i udobno sklonište. Posmatrala je doktora kako očajnički nastoji da spase život devojci. Zнала je da je izgubio bitku čim je mahnuo svešteniku da je preuzme. I dok je sveštenik stajao nad devojkom, gospođa Kocolina je kleknula uz krevet i počela da se moli.

Jer je devojka bila tako mlada i tako hrabra.

Jer je i sama izgubila muža, a znala je da ga je izgubila i ova devojka.

Devojka ju je pogledala i slabašno se osmehnula. U očima joj se naziralo pitanje. Kocolina joj je primakla dete koje je plakalo i položila ga uz nju. Devojka ga je pogledala i priljubila glavu uz njegovu dečju glavicu i počela da sklapa oči.

Tada se gospođa Kocolina setila da je nije pitala za ime. Nagnula se ka njoj.

„Kako se zovete?“, upitala je obuzeta strahom da dete ne pođe u život bez pravog imena.

Devojka je polako otvorila oči. Činilo joj se kao da se vratila izdaleka.

„Fransis Kejn“, jedva je uspela da čuje Kocolina. Sklopila je oči, a potom ih otvorila i počela tupo da zuri u daljinu. Vilica joj se beživotno obesila prema jastuku.

Kocolina je uzela dete i ustala. Posmatrala je doktora kako čaršavom pokriva devojku. Potom je izvadio cedulju iz torbe i rekao na italijanskom:

„Prvo ćemo ispuniti krštenicu, zar ne?“ Kocolina je klimnula glavom. Živi imaju prednost.

„Kako se zove?“

„Fransis Kejn“, odgovorila je Kocolina. Samo je jedno bilo važno – ime kojim će se uvek ponositi, ime koje će uvek moći da nosi. Život će mu ionako biti težak; neka mu ovo bude ime, ime njegove majke.

PRVI DEO

1

S druge strane ulice, visoko u tornju Crkve Svete Tereze, zvona su zvonila pozivajući na misu u osam sati. Sva deca su već stajala u redovima, čekajući da krenu u svoje razrede, a sestre su upravo ulazile u dvorište. Samo trenutak pre toga vladao je sveopšti metež dok smo jurili uokolo igrajući se i dozivajući jedno drugo, ali je sada nastala potpuna tišina. Stali smo u dva reda, umarširali u školu i preko vijugavog stepeništa ušli smo u učionice. Dečaci su seli, šuškajući knjigama, na jednu stranu razreda, određenu za njih, a devojčice, obučene u štirikane bluze i suknje, sele su na drugu stranu.

„Deco moja draga, započecemo dan molitvom“, reče sestra En. Sklopili smo ruke na klupama i sagnuli glave.

Iskoristio sam priliku i bacio zgužvanu grudvu papira na Džerija Kauana. Pogodila ga je u potiljak i zalepila se za njegovu kosu. Izgledalo je tako smešno da sam gotovo počeo da se kikoćem usred molitve, ali sam se na vreme suzdržao. Kada je molitva bila gotova, Džeri se okrenuo da vidi ko mu je to uradio, a ja sam se pretvarao da sam zaokupljen knjigama.

Sestra En mi se obratila:

„Fransise.“

Ustao sam s osećanjem krivice. Na trenutak sam pomislio da me je videla kako gađam Džerija, ali ne, sve što je htela bilo je da na školskoj tabli ispišem dan i datum. Pošao sam ka prednjem delu učionice i uzevši veliki komad krede iz kutije napisao sam velikim slovima na tabli: „Petak, 5. jun 1925.“

Stajao sam tamo i gledao učiteljicu.

„To je sve, Fransise. Možeš da sedneš“, rekla je ona, a ja sam se vratio na mesto.

Jutro se lenjo vuklo. Vazduh je bio topao i zagušljiv, školska godina će se završiti za nekoliko nedelja, a ona me ionako nije mnogo interesovala. Imao sam trinaest godina i bio krupan za svoj uzrast, a čim se škola bude završila, Džimi Kio će mi dopustiti da obavljam poslove za njega i skupljam novac od opklada od

Harold Robins

onih koji su ih primali u obližnjim garažama – on nije imao vremena da se gnjavi s opkladama od pola i od četvrt dolara. A ja ću zgrnuti gomilu para – možda ću čak moći da uzmem i deset dolara nedeljno. I bilo me je baš briga za školu.

Dok su ostali klinici, u vreme ručka, trčali kući na ručak, ja sam odlazio u spavaonice, koje su se nalazile iza škole. Mi, siročad, jeli smo u tamošnjoj trpezariji. Za ručak bismo dobili čašu mleka, sendvič i pokoji kolačić. Verovatno smo se hranili bolje od većine dece u komšiluku koja su odlazila svojim kućama. Potom smo se vraćali u školu na popodnevnu nastavu. Po podne bi me spopadala želja da pobegnem iz škole. Bože mili, što je bilo vruće! Mogao sam da idem da plivam nedaleko od pristaništa niz 54. ulicu i reku Hadson, ali setio sam se šta se dogodilo prošli put kad sam pobeгаo iz škole.

Mislim da sam tada postavio svetski rekord u zabušavanju. Nisam bio u školi punih šest nedelja zaredom. Ako mislite da to nije bogzna kakav poduhvat, ne zaboravite da ja živim u školi i da sam svako veče morao da se vraćam u školu na spavanje. Ukrao bih pisma koja su sestre upućivale bratu Bernhardu, nadzorniku naše spavaonice, u kojima su se žalile zbog mojih izostanaka. Sâm sam odgovarao na njih navodeći da sam bolestan i potpisujući ih s „Bernhard“. To je trajalo sve dok jedna od sestara nije došla da me poseti, a onda su me uhvatili. Te noći sam se vratio nakon užasno napornog dana koji sam proveo u bioskopima. Gledao sam četiri filma. Brat Bernhard i sestra En čekali su me u hodniku.

„Eno mangupa“, prodrao se brat Bernhard. „Pokazaću ja njemu koliko je stvarno bolestan!“ Krenuo je prema meni. „Šta si to radio? Gde si dangubio, mangupčino jedna?“

Kako se sve više uzbuđivao, tako je i njegov velški naglasak, koji je inače zvučao meko i lepo, sve više dolazio do izražaja, tako da sam na kraju jedva uspevao da ga razumem.

„Radio sam“, odgovorio sam, mrtav hladan.

„Radio si, kažeš? E, to lažeš!“ uzvratilo je on i odalamio me šakom po obrazu. Prisionio sam ruku na obraz.

Sestra En me je pogledala.

„Fransise, Fransise, kako si to samo mogao da uradiš?“, izustila je blago, gotovo nesrećno. „A dobro znaš koliko sam ti verovala.“

Nisam joj ništa odgovorio. Brat Bernhard me je opet pljusnuo.

„Odgovaraj učiteljici kada te nešto pita.“

Ljutito se zagledah u njih i reči mi navreše na usta same od sebe.

„Dosta mi je svega – i škole i sirotišta! Ovde nisam ništa drugo nego zatvorenik. Oni u zatvoru imaju više slobode nego ja. A nisam učinio ništa čime bih to zaslužio – ništa zbog čega noću moram da budem pod ključem. U Bibliji piše da će nas istina osloboditi. Učite nas da volimo Gospoda jer nam je dao

Poljubac za stranca

puno. Moj dan počinje s molitvama zahvalnicama – a zahvaljujem zato što sam stavljen u zatvor u kome nema slobode.“ Samo što nisam zaplakao. Sve sam izgovorio u jednom dahu.

U uglovima očiju sestre En pojavile su se suze, čak je i brat Bernhard začuťao. Sestra En mi je prišla, objumila me rukama i privukla k sebi. „Nesrećni moj, nesrećni Fransise, zar ne vidiš da samo želimo da ti pomognemo?“ nastavila je tiho. „Ono što si učinio je loše, veoma loše.“ Nisam se navikao na takve gestove naklonosti i uzvrpoljio sam se u njenom naručju. „Moraš da mi obećaš da to više nikada nećeš učiniti“, rekla je.

„Obećavam“, rekoh po automatizmu.

Ona se okrenula ka bratu Bernhardu. Lice joj je bilo bledo, a čelo ovlaženo kapljicama znoja.

„Dovoljno je kažnjen, brate. Od sada će biti dobar. Obećao je. Sada ću otići i pomoliti se za dobro njegove duše.“ Okrenula je leđa bratu Bernhardu i pošla ka vratima.

Pogledao sam u brata Bernharda. Neko vreme me je pažljivo posmatrao.

„Dođi da večeraš“, reče na kraju i odvede me u trpezariju.

Imao sam trinaest godina i bio sam veoma krupan za svoje godine ali sam u isti mah bio i veoma lukav mangup s ulice. Međutim, znao sam da danas po podne nema ništa od bežanja, bez obzira na to što bi mi plivanje izuzetno prijalo, jer sam odlučio da budem dobar i da se vratim nazad u razred i tamo zagorčavam život sestri En.

Redovi se još nisu obrazovali kad sam ušao u školsko dvorište. Blizu ulaza deca su se igrala loptom i svi su veselo pocikivali. Zadubio sam se u igru i pre nego što sam se snašao ležao sam na pločniku na leđima. Džeri Kauan i još jedan dečak su me zaskočili. Pogledao sam Džerija; smejao se.

„Šta je u tome tako smešno?“, gotovo što nisam zarežao.

„Ti, glupsone! To ti je za onu papirnu lopticu. Mislio si da ne znam ko me je pogodio“, uzviknu smejući se.

Ustanem i osovim se na noge. „U redu“, rekoh. „Sad smo kvit.“

Zajedno smo sedeli na ivici pločnika i posmatrali igru sve do početka nastave. Džeri Kauan i ja, sin gradonačelnika Njujorka i kopile Sirotišta Svete Teze, koji su, milošću božjom, išli u istu opštinsku školu i bili prisni prijatelji.

2

Živeo sam u sirotištu otkad pamtim za sebe. Ne živi se tu ni tako loše kao što, izgleda, misli većina ljudi. Dobro sam se hranio, uredno se oblačio i temeljno

Harold Robins

se školovao. Nije me mnogo brinula činjenica što nisam dobijao svoj deo roditeljske ljubavi i osećanja. Između ostalog, bio sam obdaren izvesnom dozom nezavisnosti, samodovoljnosti i samostalnosti, što drugi mladi ljudi obično stižu mnogo, mnogo kasnije.

Uvek sam radio ovaj ili onaj posao i često sam pozajmljivao novčanice od pet i deset dolara ostaloj deci iz škole, za koju su svi mislili da su mnogo srećnija od mene. Znao sam kojim danima neki od dečaka dobijaju džeparac i loše su se provodili kada mi ne bi vratili dug! Otprilike pre tri nedelje pozajmio sam Piteru Sanperu dvadeset cenata. Nedelju dana posle izmakao mi je pre nego što sam mogao da ga uhvatim, a kad sam ga kasnije sreo, nije imao ni prebijene pare. Međutim, ove nedelje mislim da povratim svu svoju lovu.

Tog popodneva sam ga posle časova zaustavio u dvorištu. Šetao se s dvojicom svojih drugova.

„Hej, Pite“, rekao sam, „šta je s onih mojih dvadeset cenata?“

Piter je uobražavao da je neka sila. Znao je sve odgovore. Bio je nešto niži od mene, ali imao je mnogo šira leđa i bio je teži.

„A šta s tim?“, upitao je on.

„Hoću da mi vratiš te pare“, odgovorio sam mu. „Lovu sam ti pozajmio, nisam ti je poklonio.“

„Jebite se i ti i tvajih dvadeset cenata!“, odbrusio je svojim nazalnim, jednoličnim glasom i okrenuo se ka drugovima. „U tome ti je nevolja s tom kopiladi iz sirotišta. Plaćamo im školovanje i zbog njih novčano potpomažemo školu, a oni se ponašaju kao da je sve ovo njihovo. Dobićeš svoje pare kad ja budem hteo da ti ih vratim.“

Pobesneo sam. Nije mi bilo krivo što me naziva kopiletom. I pre su me tako često nazivali. To mi nije smetalo. Nisam ja kao onaj klinja Makreri, kome je brat Bernhard kazao da uz ime prilepi reč „mlađi“ kako bi ljudima dao do znanja da nije kopile. Osim toga, često sam čuo brata Bernharda kako kaže: „Vi ste, deco, najsrećniji. Svi smo mi božja deca, ali vi najviše, zato što vam je Gospod Bog i otac i majka.“ Ne, to što me zove kopiletom, to mi ne smeta, ali niko od mene neće na tako lak način uzimati kintu.

Bacio sam se na njega. On se pomerio u stranu i udario me po vilici. Skljokao sam se na zemlju.

„Šugavi pederčiću!“, povikao sam. Bacio se na mene i počeo da me udara po licu. Osećao sam da mi nos krvari. Privukao sam nogu i iz sve snage ga šutnuo u međunožje. Prebledeo je i počeo da pada s mene. Oslobodio sam jednu ruku i izviznuo ga u vrat, odmah ispod brade. Pao je na stranu, udarivši licem o pločnik i skupivši kolena pod stomak. Jednom rukom se držao za jaja, a drugom za slabine. Stenjao je, ali mu je iz grla dopiralo samo skičanje.

Poljubac za stranca

Podigao sam se na noge i nagnuo se iznad njega. Iz nosa mi je kapala krv pravo na njegovu odeću. Zavukao sam mu ruku u džep i izvukao odatle gomilu siće. Pažljivo sam izbrojao dvadeset cenata. Pokazao sam ih njegovim prijateljima.

„Želim samo svojih dvadeset cenata“, kazao sam, „i neka niko od vas ne pokušava da se meša, jer će dobiti isto što i on.“

Posmatrali su me dok sam odlazio i rukom brisao nos, a zatim su se nadvili nad svog prijatelja.

Ušao sam u bilijar klub Džimija Kija. Sedeo je iza stakla s cigarama sa zelenim štitnikom iznad očiju.

„Šta ti se to dogodilo, mali?“, upitao me je kroz smeh.

„Ništa naročito, gospodine Kio“, odgovorio sam mu ponosno. „Neki tip je mislio da može da me zezne za pare. Ali nije mu uspelo.“

„Tako treba, Frenki“, reče Kio. „Nikad nemoj da dopustiš da te zezaju za pare. Onoga časa kad to uradiš, nadržlao si. Sad idi pozadi da se opereš, a posle toga počisti lokal.“ Dok sam odlazio, čuo sam ga kako govori jednom od muškaraca koji su bili tamo: „Od ovog malog će jednog dana postati nešto. Tek mu je trinaest godina, ali bolje od mene izračuna koliko love moram da pljunem kladioničarima na konjskim trkama za vezane i uslovne opklade.“

Toalet je zaudarao na ustajali dim od cigareta i na mokraču. Popeo sam se na klozetsku dasku i otvorio prozor koji se nalazio blizu plafona. Oprao sam ruke i lice pa se obrisao o rubove košulje. Vratio sam se zatim u lokal da započnem svoj popodnevni posao.

Popodneva koja sam provodio kod Kija bila su za mene najzanimljiviji deo dana. Započinjao sam posao čišćenjem lokala. U njemu se nalazilo osam bilijarskih stolova i ja sam čistio ispod svakog stola, duž cele prostorije. Potom bih vrlo oprezno očetkao stolove da ne oštetim filc, a posle toga sam brisao drvene delove stolova. Moj sledeći posao bio je da rashladim soda-vodu i pivo. Ovo se sve događalo u vreme prohibicije, pa je pivo bilo sakriveno dole u podrumu. Kad god bi neko pozeleo pivo ili čašicu viskija, tražio bi Džimija, a ako bi on bio zauzet, poslali bi mene da im donesem pivo. Ponekad sam držao i nekoliko flaša ispod tezge.

U četiri sata je obično počinjao da zvoni telefon. Stizali su rezultati s trkališta. Ja sam ih tada beležio na tabli u zadnjem delu lokala, u nekom uglu gde niko nije mogao da ih vidi, osim ako ne bi došao baš na to mesto. Ređao sam bilijarske kugle u trougao i za goste obavljao sitne poslove. Ponekad bih otišao preko puta da im kupim sendviče. Tamo sam držao drvenu kutiju s priborom za čišćenje cipela, i ako bi neko želeo da mu izgancam cipele, ja bih mu to i učinio.

Harold Robins

Na ovome sam obično zarađivao tri dolara nedeljno, a zarađivao sam i na svemu drugom što sam mogao da uradim ovde. Posao mi je išao dobro kada bih uspevao prosečno da uzmem šest do osam dolara nedeljno. Kad se škola bude završila, Džimi će početi da me šalje do garaža da skupljam manje opljade. Rekao je da ću na tome zarađivati deset do petnaest dolara nedeljno. Oko pola sedam, Kio bi mi dao sve svoje listiće da saberem uloge. Na njima su se nalazile sve dnevne opljade i ja sam ih obično sabirao umesto njega. U sedam sati sam odlazio odatle i trčao do sirotišta na večeru. Posle večere sam obično izlazio na sat-dva, ali mi Kio nikada nije dopuštao da se noću vrzmam po njegovom lokalnu.

Piter Sanpero se sledećeg dana nije pojavio u školi, ali zato njegov majka jeste. Stajala je u razredu i natmureno buljila u mene dok je razgovarala sa sestrom En. Sestra En ju je poslala glavnoj sestri. Nešto kasnije, jedna devojčica je došla s porukom za sestru En.

„Meri Piters će čitati svoj domaći zadatak dok ja budem odsutna“, rekla je sestra En. „Fransise, hajde sa mnom, molim te.“

Išao sam za njom hodnikom sve do kancelarije sestre nadstojnice. Ušli smo. Tamo su bili brat Bernhard, glavna sestra i gospođa Sanpero. Govorila je gospođa Sanpero. „Ako već ne možete da obuzdate te male grubijane, pošaljite ih tamo gde bi trebalo da budu...“ Zastala je kad je videla da ulazim.

Glavna sestra je rekla: „Dođi ovamo, Fransise.“

Prišao sam joj.

„Šta to čujem? Tukao si se s Piterom i ozbiljno si ga povredio. Zašto?“, upitala me je polako i ljubazno.

„Dugovao mi je dvadeset cenata, koje nije hteo da mi vrati“, odgovorih, „a govorio mi je i da sam kopile.“ Znao sam da će ih to smekšati.

„Fransise, moraćeš da naučiš da kontrolišeš svoju narav. Takve uvrede ne smeju da te diraju, a osim toga, Isus zahteva da okreneš i drugi obraz. Hoću da se izviniš gospođi Sanpero i da joj kažeš da ti je žao.“

S obzirom na to da me jedno izvinjenje nije ništa koštalo, ja sam joj se izviniio. Otišao sam, stao pred nju i rekao:

„Žao mi je, gospođo Sanpero. Nisam hteo da se tučem s Piterom.“ Ništa mi nije odgovorila.

Vratio sam se do glavne sestre.

„A sada, Fransise, za kaznu što si se tukao, rekla sam bratu Bernhardu da ti sledeće dve nedelje zabrani izlazak iz sirotišta posle škole.“

„Dve nedelje!“, povikao sam. „Ne možete to da mi uradite – ne možete.“

„Vere ti!“, zagrmi brat Bernhard. „A zašto ne bismo mogli?“

„Zato“, odgovorio sam, „što će neko drugi onda dobiti moj posao kod Džimija Kija.“

Poljubac za stranca

„Imaš posao, znači“, reče on klimajući glavom. „A molim te, reci mi šta ti to radiš tamo?“

„Čistim, perem i obavljam manje poslove“, odgovorih mu.

„O, pa ti pereš i čistiš, jelda? Daću ja tebi dovoljno pranja i čišćenja da se zabaviš“, rekao je.

„Sada možeš da se vratiš u razred, Fransise“, rekla je glavna sestra.

„Hajdemo, Fransise“, pozvala me je sestra En. Čutke sam izašao za njom u hodnik. Na stepenicama koje su vodile do učionica ona se zaustavila, okrenula prema meni i uzela me za ruku. Nalazila se dva stepenika ispod mene i lice joj je bilo u istoj ravni s mojim.

„Ne budi tužan, Fransise“, rekla je, gledajući me u oči. „Sve će biti u redu.“ Pre nego što sam shvatio šta radim, poljubio sam je u ruku.

„Volim vas“, rekoh. „Vi ste jedina sestra ovde koja je poštena i koja ima razumevanja. Volim vas.“

Čvrsto me je držala za ruku i onda se suznih očiju nagnula prema meni. „Nesrećno dete moje“, kazala je, a potom se okrenula i oborene glave me odvela do moje učionice, ne progovorivši više ni reči.

3

Rešenje problema kako izbeći brata Bernharda bilo je vrlo jednostavno i nakon prvih nekoliko dana sve je išlo kao po loju. Naprosto bih mu se javio u spavaonici, a onda se provukao kroz prozor, pa niz drveni stub i put pod noge. Uveče sam se vraćao na isti način i niko ništa nije znao.

Upravo sam tada, jednog od tih dana, sreo Svilenog Finelija.

Svileni Fineli je bio velika zverka u našem kraju. Vodio je sve sumnjive poslove: alkohol, kockanje i klađenje. Bio je to čovek koga su svi u tom delu grada poštovali i bojali ga se. Viđao sam ga tu i tamo kad je poslom navraćao do Kija. Uvek su uz njega bili njegovi momci. Bio je opak, nemilosrdan i prepreden. Ničega i nikoga se nije bojao. Bio je moj idol.

Ponekad, kada bih ranije završio posao kod Kija, uzео bih svoju opremu za čišćenje cipela i nakratko izašao da na brzinu uhvatim još koji cent. Tog popodneva sam ušao u ilegalnu točionicu alkohola na uglu Brodveja i Šezdeset pete ulice. U tim jazbinama sam mogao da zaradim najbolju lovu.

Obilazio bih redom sve goste za šankom.

„Čišćenje cipela, gospodine?“ pitao bih. „Čišćenje?“

Debeli vlasnik točionice s krupnim graškama znoja na ćelavoj glavi dreknuo je na mene.

Harold Robins

„Ajde! Briši odavde! Koliko puta moram da govorim vama klincima da ne smetate gostima ovde. Tutanj odavde dok nisi dobio po labrnji!“

Ništa mu nisam odgovorio, samo sam se okrenuo i pošao prema vratima. Dok sam išao prema njima, neki pametnjaković za šankom je ispružio nogu i ja sam pao preko nje. Tresnuo sam na ruke i kolena koliko sam dug, a kutija s priborom mi je pala s ramena. Razbile su se bočice tečnog imalina, a ja sam se prostro preko njih razmazujući ih u neobičnoj kombinaciji crne i smeđe boje. Jedan trenutak sam zbunjeno sedeo na podu ogoljenih kolena, dok se imalin na sve strane razlivaao po čistim pločicama.

Odjednom me je jedna ogromna ruka, debela poput svinjske šunke, ščepala za vrat i naglo me podigla na noge. Bio je to vlasnik ove rupčage. I bio je besan.

„Gubi se. Beži napolje pre nego što te budem...“ Bio je toliko ljut da je pljuvao dok me je vukao prema vratima.

Kad smo stigli gotovo pred vrata, pribrao sam se od iznenađenja. Istrgao sam mu se iz ruku i povikao:

„Daj mi svoju kutiju s priborom! Hoću svoje stvari!“

„Marš napolje! Naučiću te ja da ne dolaziš više ovamo. Tutanj!“

„Ne idem bez svojih stvari“, počeo sam da vrištim. Obišao sam ga, potrčao unutra i počeo da trpam četke, krpe i limene kutije natrag u drvenu kutiju. Vlasnik me je sustigao baš kad sam nameravao da ustanem. Odalamio me je po glavi, i to sa strane. Sve mi je zvonilo u ušima.

„Naučiću te ja, gade mali, da se kloniš mog lokala“, zarežao je. Opet me je udario i zgrabio za vrat tako da nisam mogao ni da mrdnem. Migoljio sam se ne bih li se nekako oslobodio stiska, ali me je on držao isuviše čvrsto. Pokušao sam da ga udarim nogom, ali to je bilo uzaludno.

„Pusti ga, Toni, trebalo bi da mi se očiste cipele“, kazao je neko tihim, milozvučnim glasom, koji je dolazio iz jedne od pregrada duž zida.

I gazda i ja smo se okrenuli u pravcu iz kog je dopirao glas. Gazda je i dalje držao jednu ruku u vazduhu kao da se ukočila, a drugu je držao na meni. Ne znam ko se od nas dvojice više iznenadio. Ugledao sam vitkog, zgodnog muškarca, koji je imao negde između trideset pet i četrdeset godina. Sedeo je mirno u separeu, jedna ruka mu je bilo napola stisnuta i počivala je na stolu, dok se drugom poigravao džepnim nožićem, koji se nalazio na lančiću pričvršćenom za prsluk. Nosio je tamnosivo odelo, elegantan šešir i sjajne crne cipele. Njegove sive prodorne oči bile su poluzatvorene, dok su mu se tanki brčići smeškali iznad lepo oblikovanih usana. Beli, sjajni zubi, koji su blistali sa tamnoputog orlovskog lica, upotpunjavali su celu sliku. Bio je to Svileni Fineli. Gledao nas je ne skidajući pogled s nas.

Vlasnik radnje se nakašljao.

Poljubac za stranca

„U redu, gospodine Fineli“, reče pustiivši me konačno da bi potom bez glasa otišao za šank.

Obrisao sam lice rukavom i prišao do separea. Vukao sam drvenu kutiju za sobom. Još dve osobe bile su s njim u separeu: mlad, dobro obučen muškarac i jedna veoma privlačna damica.

„Ne mogu da vam obrišem cipele, gospodine“, rekoh mu.

„Zašto?“, upitao je Fineli.

„Prolio mi se crni imalin“, uzvratilo sam.

On se mašio za džep i odatle izvukao novčanik. Iz njega je izvadio novčanicu od pet dolara i pružio mi je.

„Evo ti, kupi imalina koliko god ti treba“, kazao je.

Pogledao sam novčanicu, zatim Finelija, i bez reči krenuo prema vratima. Sluga je već prao pod na mestu gde se prolio imalin. Dok sam izlazio, čuo sam onog drugog čoveka koji je sedeo u separeu kako kaže: „Svileni, kladim se u pedeset dolara da se mali neće vratiti.“

Svileni Fineli se samo nasmejao. „Imaš pedeset ako si u pravu.“

„Mislim da u životu nije video toliko para“, priključila se i damica.

„Verovatno si u pravu“, kazao je Svileni. „Nisam ni ja viđao tolike pare kada sam bio njegovih godina.“

Nisam čuo šta su na to ovo dvoje odgovorili, jer sam dotle već izašao iz birtije. Kad sam se vratio, oni su već počeli da jedu. Stavio sam kusur koji mi je ostao na sto i rekao: „Nisam hteo da čekate, ali prodavac nije imao dovoljno para u kasi da mi razmeni pet dolara, pa sam morao da protrčim kroz ceo blok dok ih nisam razmenio.“

Klekao sam na pod i počeo da mu čistim cipele. Onaj drugi muškarac je izvadio novčanik, izvukao pare iz njega i dao ih Fineliju. Svileni je novac stavio u džep, ne prebrojavši ga.

„Ovo bi trebalo da ti posluži kao pouka; u ovakvim situacijama ne možeš da pobediš stručnjaka.“

Bio sam gotov s prvom cipelom i tapnuo sam ga po nozi da mu dam znak, a on je onda stavio drugu nogu na sanduče.

„Kako se zoveš, sinko?“, upitao me je.

„Fransis Kejn“, odgovorio sam mu. „Ali možete me zvati Frenki. Svi prijatelji me tako zovu.“

„Oho, sad sam, znači, i tvoj prijatelj, je li? Preporučio bih ti, sinko, da budeš pažljiviji; prijateljstvo se ne poklanja tek tako. Nemoj da si neoprezan s time“, upozorio me je.

„Ne shvatam na šta mislite“, kazao sam mu zbunjeno. „Za moj pojam, vi ste čovek na mestu.“ Dovršio sam čišćenje cipela i ustao.

Harold Robins

Onaj drugi muškarac i žena podigli su se sa svojih mesta. „Moramo da pođemo, Svileni. Vidimo se.“

Svileni je ustao. „Doviđenja“, rekao im je.

Kad su otišli, upitao sam ga: „Jeste li dobili svoj novac, gospodine Fineli?“

„Na šta misliš?“

„Na oplkladu. Sve sam čuo. Da li vam je tip isplatio ono što treba?“

Svileni Fineli se nasmejao. „Znači, ti si čuo to?“

„Aha“, odgovorim. „Nisam ja naivčina. Razumem se u sve što treba.“

Fineli se ponovo nasmejao.

„Sedi ovde“, ponudio me je pokazujući na mesta sa kojih su ustali čovek i žena, „i pojedite jedan sendvič. Nego, odakle si ti?“

„Iz Sirotišta Svete Tereze“, odgovorim.

„Dakle, razumeš se u sve što treba“, reče mi kao sebi ravnom. „Deluješ mi poznato. Čini mi se kao da sam te negde već video? U jednoj od igraonica, možda?“

Mislio je na zapuštena skladišta u našoj četvrti koja je on pretvorio u male igraonice. Svi su pričali da je izuzetno pozitivno to što je napravio za decu iz našeg komšiluka, jer ih je time odvratio od ulice. Čuo sam Kija kako kaže da su te igraonice značajne i zbog nečeg drugog; na taj način je Fineli odgajao svoje mušterije. Ovde su se nalazile svakakve igre koje su deca besplatno igrala – igre veštine i obične sreće, sve one igre koje je napolju trebalo da plate, ako misle dalje da ih igraju, i to od pet cenata do četvrt dolara. Kada deca navršše određene godine, više im nije dopušteno da uđu u te igraonice, pa oni onda odlaze da se igraju negde na drugom mestu i za to dobro plaćaju. O da, Fineli je bio velik budža, čak je i svoje mušterije slao u škole. Međutim, kao što većina kaže, neko mora i tim poslom da se bavi, pa zaista onda zaslužuje i da ga sudbina usreći, jer je ljudina u svakom pogledu.

„A, ne, sigurno niste“, odgovorim. „Radim kod Džimija Kija po podne.“

Kelner nam je prišao na Finelijev znak. Naručio sam sendvič s pečenom govedinom i čašu piva.

„Previše si ti meni mlad za pivo“, rekao je Fineli, pa je promenio naruđbinu i umesto piva naručio sok.

Posmatrao me je dok sam jeo. Brzo sam trpao hranu u sebe, tako da sam za nekoliko minuta bio gotov. Potom sam se podigao. „Hvala vam, gospodine Fineli.“

„Osmehnulo mi se.“

„Sve je u redu, klinjo, i ja sam nekada čistio cipele kao i ti.“ Onda je rukom posegnuo u džep i izvukao nekoliko smotanih novčanica.

„Evo“, reče, „uzmi to i briši odavde.“